

ACC. N:R. 6244.1
Landskap: Småland. Upptecknat av: M. Lindquist
Härad: Växjö. Adress: Malmö.
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Malmö den 12 januari 1940.

L. U. F. 22

Till Lunds Universitets Folkminnesarkiv,

Lund.

Med anledning av Folkminnesarkivets ärade skrivelse av den 14 sistlidne december U:1348/39 med förfrågan ang. ev. förekomst av julbröd, skall jag härmed försöka lämna några uppgifter.

Född i Växjö 1893 sträcker sig min hågkomst av julbröd från slutet av 1800-talet, men har jag från tillförlitligt håll erfarit, att sådana förekommo därstädes redan omkring år 1870. Till omkring 1930 vet jag att julbröden funnos tillsalu. Om deras förekomst efter den tiden har jag ej kunnat erhålla någon uppgift.

Omkring 1870 voro följande brödtyper tillfinnandes: hästen, hjorten, grisen, gubben, gumman, ankan, flickan i det gröna samt ryttaren.

Dessa voro bakade av vetedeg.

Mindre julbröd funnos av pepparkaksdeg och dessa voro garnerade med röd och blå sockerkulör.

Till dessa

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

146244:2

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

uppgifter ber jag att få meddela följande:

Jag har aldrig sett enbart hästen/utan ryttare alltså/ ej heller ankan. Men de övriga bröden av vetedeg funnos. Däremot kan jag ej erinra mig bakverket av pepparkaksdeg.

Beträffande benämningen hjorten på ett av julbröden, betvivlar jag att den är riktig. Jag har själv aldrig hört något annat namn, men tror att det rätteligen borde vara bocken. Fyra eller fem degstrimlor av c:a 2 cm. tjocklek gingo nämligen från djurets hjässa i en båge ned till främre delen av ryggen och påminde mera om raggen på en bock än hjortens horn. Detta julbröds höjd t.o.m. översta strimlan var c:a 20 cm. Grisen var c:a 15 cm. hög. Längden på gubben och gumman var c:a 25 cm. och de hade händerna i sidorna på samma sätt, som när man i gymnastiken gör rörelsen "höfter fäst".

Så kommer flickan i det gröna. Hela kroppen, utom benen, som saknades, fanns inbakad inom en oval ram av deg. Hon satt alltså diametriskt i vetekransen. Höjd c:a 15 cm.

Hästen med ryttaren var väl det förnämsta av julbröden, åtminstone i en pojkes ögon. Den förekom i två storlekar och var, i höjd räknat från ryttarens hatt, c:a 25 - 30 cm. Ryttaren satt ej grensle utan hit vänd mot åskådaren. Alltså voro hans båda ben på hästens vänstra sida.

Måttuppgifterna äro ganska svävande, varför de ej böra tillmätas något värde. Men eftersom det i början av dessa rader talas om att pepparkaksfigurerna voro mindre, har jag på ett ungefär uppgivit måtten på de julbröd, som jag erinrar mig och som väl förmodligen hade samma storlek som de från tiden omkring 1870.

Proportionerna

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6244:3

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mellan de olika figurerna har man ej varit så noga med. Så var t.ex.
ryttaren, om han nu skulle föreställa fullvuxen, betydligt mindre
än gubben och gumman.

Som förut nämnts voro bröden bakade av vetedeg. De hade en varm
brun färgton. Figurerna sågo ej ut att vara stansade med form utan
i stället utskurna.

Jag har endast sett jubrod saluhållas i butik, ej å torg eller
någon s.k. julmarknad utomhus, som jag f.ö. ej kan erinra mig från
Växjö.

Folkminnesarkivets önskan om några teckningar av julkakorna
är det mig tyvärr omöjligt att uppfylla, enär jag saknar förmåga
att rita.

För ovanstående uppgifter ansvarar jag och noterar med tack-
samhet Eder försäkran att min ringa person behandlas konfidentiellt.

Högaktningsfullt

M. Lindqvist

Skriv endast på denna sida!